

عنوان	بانک چیست و چرا در ایران بانک نداریم؟
سخنران	دکتر پویا ناظران
	تاریخ برگزاری: ۹۶/۰۶/۱۳

بانک یک نهاد مالی با ویژگی‌هایی است که یکی پس از دیگری می‌آیند و زنجیروار به یکدیگر پیوسته‌اند. نبود حتی یک حلقه، این زنجیر را می‌گسلد و برای نهاد مالی مذکور در بلندمدت مشکل ایجاد می‌کند. یکی از این ویژگی‌ها اولویت ادعای بر دارایی است. وجود ذائقه‌های ریسک متفاوت در بین افراد سبب می‌شود که ادعای بر دارایی، متفاوت و اولویت‌دار تنظیم شود. بر این اساس بایستی سپرده‌گذار که ریسک کمتری را می‌پذیرد، ادعای بر دارایی با سقفی مشخص داشته باشد و سهامدار که ریسک بیشتری متحمل می‌شود در اولویت بعدی قرار گیرد و بدین ترتیب همواره بخشی از سرمایه سهامدار برای جذب نوسان منفی در نظر گرفته شود. بنابراین در یک بانک متعارف، سپرده به عنوان مشارکت اولویت‌دار، با سود غیر تضمینی، غیر علی‌الحساب و عندالمطالبه محسوب می‌شود.

پشتوانه سوددهی نیز بایستی دارایی درآمدزا باشد نه دارایی موهومی. در دوران رکود که عواید دارایی کافی نیست، بانک مجاز به سوددهی به سپرده‌گذاران قبلی از محل سپرده جدید نیست. از این رو مسئولیت بانک نسبت به سپرده‌گذار، محدود به دارایی‌هایش خواهد بود و مازاد بر آن دینی ندارد. این محدودیت سبب می‌شود که نیاز مالی در بانک بصورت غیر استقراری تأمین گردد.

از سوی دیگر، با وجود مسئولیت محدود بانک نسبت به سپرده‌گذار و اداره شدن بانک توسط سهامدار، حقوق سهامدار و سپرده‌گذار در تعارض قرار می‌گیرد و برای حفظ حقوق سپرده‌گذار وجود یک نهاد نظارت بر ریسک دارایی الزامی خواهد بود. از این رو برای تناسب با ریسک پایین سپرده، ریسک دارایی بایستی پایین باشد و برای مثال بانک از سرمایه‌گذاری در سهام و سرمایه‌گذاری در املاک و مستغلات منع می‌شود.

بنابر آنچه گفته شد، بانک ایرانی و بانک متعارف از نظر نوع رابطه با سپرده‌گذار، بازپرداخت سپرده، نوع سرمایه‌گذاری دارایی و مدیریت ریسک، با یکدیگر تفاوت دارند و ایجاد ساختار مشارکت اولویت‌دار به عنوان یکی از مؤلفه‌های لازم (ولی نه کافی) برای تحول در بانک‌های ایران پیشنهاد می‌شود.